

A close-up photograph of a stack of Czech banknotes. A 100 Kč coin is placed on top of the stack. The banknotes are in various colors: blue (500 Kč), green (200 Kč), and yellow (100 Kč). The text 'Státní rozpočet 2015 v kostce' is overlaid on the image in a dark green font. The year '2015' is highlighted in a dark green box.

Státní rozpočet 2015 v kostce

Vážení spoluobčané,

státní rozpočet na rok 2015 je prvním rozpočtem, který sestavovala současná vláda a který plně odráží její priority. Mezi ně patří i prosazování transparentní veřejné správy. Z tohoto důvodu Ministerstvo financí připravilo, stejně jako v loňském roce, tuto publikaci s cílem poskytnout veřejnosti základní informace o schváleném státním rozpočtu, rozpočtovém procesu a fungování systému veřejných financí v České republice.

Mezi nejvýznamnější opatření, která jsou promítnuta do státního rozpočtu schváleného zákonem o státním rozpočtu na rok 2015, patří zejména návrat k valorizaci důchodů v podobě uplatňované před rokem 2013 a opětovné zavedení slevy na poplatníka pro pracující důchodce. Pro podporu rodin s dětmi byla zavedena možnost snížit daňový základ zaměstnavatele o náklady související se zřízením a provozem podnikové školky, možnost uplatnění slevy na dani o náklady za umístění dítěte do školky, také bylo zvýšeno daňové zvýhodnění na druhé a další dítě a byl rozšířen okruh rodin s dětmi s nárokem na porodné, které bylo zavedeno znovu i na druhé dítě. Rovněž došlo ke snížení sazby DPH na léky, knihy a kojeneckou výživu a potraviny pro malé děti. Byla zvýšena platba státu do veřejného zdravotního pojištění za státní pojištěnce, tzn. za děti, důchodce,

nezaměstnané apod. V rámci odměňování se podařilo u organizačních složek státu a příspěvkových organizací zajistit zvýšení celkového objemu mzdových prostředků o cca 5%. V sociální oblasti se docílilo navýšení dotací na sociální služby a současně i nárůstu platů pracovníků v těchto službách.

Uvedená opatření zvyšují domácí poptávku a společně s růstem veřejných investic a podporou exportu stimulují ekonomické oživení. I přes uvedené navýšení výdajů se vládě podařilo meziročně snížit deficit schváleného státního rozpočtu na rok 2015 o 12 mld. Kč. Vláda tak plní mezinárodní závazky ve fiskální oblasti (zejména dodržuje maastrichtské fiskální kritérium schodku veřejných financí pod 3% HDP).

V rámci řízení zadluženosti České republiky došlo poprvé od roku 1995 k poklesu výše státního dluhu, což přináší pozitivní rozpočtové dopady ve formě úspory úrokových výdajů související s nižší výpůjční potřebou státu a dalším zvýšením důvěryhodnosti České republiky a jejího vnímání domácími a zahraničními investory. Ke zvýšení efektivnosti dluhového financování přispívá zejména postupné zapojování volné likvidity vybraných subjektů vládního sektoru do řízení státního dluhu a z toho plynoucí pružnější a stabilnější emisní činnost státu na finančních trzích (rozvoj tzv. cash poolingů). Pevně věřím, že Vám Ministerstvem financí připravená publikace poskytne řadu nových a zajímavých informací z fiskální a rozpočtové oblasti.

Andrej Babiš
1. místopředseda vlády
a ministr financí

■ STÁTNÍ ROZPOČET – CO, KDO A JAK	6
■ Co je to státní rozpočet?	6
■ Základní pojmy	7
■ Rozpočtový cyklus	9
■ Příprava a schvalování státního rozpočtu	10
■ Realizace státního rozpočtu	12
■ Vyhodnocení plnění státního rozpočtu	14
■ Státní dluh	16
■ Státní rozpočet jako součást systému veřejných financí	18
■ Vazba na rozpočet Evropské unie	20
■ Financování projektů EU a Národní fond	21
■ Jak se poznají zdravé veřejné finance	24
■ Devizové intervence a jejich dopad na státní rozpočet	26
■ Rozpočtové určení daní	28
■ STÁTNÍ ROZPOČET 2015	30
■ Makroekonomická východiska	31
■ Priority státního rozpočtu 2015	32
■ Základní ukazatele státního rozpočtu 2015	33
■ Příjmy státního rozpočtu 2015	34
■ Výdaje státního rozpočtu 2015	36
■ Vztah státního rozpočtu k obcím a krajům	40
■ Vztah státního rozpočtu ke státním fondům	42
■ Vztah státního rozpočtu ke zdravotním pojišťovnám	43

Státní rozpočet

- co, kdo a jak

Co je státní rozpočet?

Státní rozpočet je základním nástrojem přerozdělování finančních prostředků, které jsou v daném období k dispozici, za účelem zajištění ekonomických, sociálních a politických funkcí státu.

Státní rozpočet je vydáván na období jednoho kalendářního roku jako obecně závazná právní norma formou zákona.

Prostřednictvím státního rozpočtu vláda realizuje hospodářskou politiku a uskutečňuje své programové priority.

Státní rozpočet je hlavní součástí systému

veřejných financí a zahrnuje v sobě i financování části činností státních fondů, územních samospráv, zdravotních pojišťoven a různých mimorozpočtových organizací.

Státní rozpočet ve své podstatě představuje finanční plán hospodaření státu pro daný rozpočtový rok. Jedná se o souhrn očekávaných příjmů a výdajů. Výdajová strana rozpočtu informuje o tom, kolik stát vydává na financování aktivit státu, např. na školství, na zdravotní péči, důchody či obranu. Příjmová strana rozpočtu obsahuje informace o tom, z jakých zdrojů vláda plánuje tyto aktivity financovat, zda z daní, poplatků nebo jiných příjmů.

Věděli jste, že...
...státní rozpočet je nejvýznamnějším článkem rozpočtové soustavy a že jeho podíl na příjmech této soustavy činí kolem 70%?

FUNKCE

STÁTNÍHO ROZPOČTU

- 1 ALOKAČNÍ** – rozděluje prostředky s cílem zajistit efektivní plnění funkcí státu.
- 2 REDISTRIBUČNÍ** – přerozděluje prostředky mezi občany s cílem snižovat sociální rozdíly.
- 3 STABILIZAČNÍ** – nastavením příjmů a výdajů usiluje o stabilní vývoj ekonomiky.

Základní pojmy

Příjmy rozpočtu jsou přibližně z 1/2 tvořeny daněmi, přibližně z jedné 1/3 pojistným na sociální zabezpečení, a zbývající část příjmů různými poplatky, výnosy spojenými s majetkem státu a prostředky poskytnutými z rozpočtu EU.

Výdaje rozpočtu tvoří zejména výdaje na výplatu starobních důchodů (téměř 1/3 celkových výdajů) a další sociální dávky, platy státních zaměstnanců, transfery do místních a krajských rozpočtů, různé dotace, výdaje na investice, výdaje na obsluhu státního dluhu a odvody do rozpočtu EU.

Saldo rozpočtu představuje rozdíl mezi očekávanými příjmy a výdaji.

Kladné saldo znamená přebytek rozpočtu a záporné saldo se označuje jako schodek nebo deficit.

Kapitoly: Příjmy a výdaje státního rozpočtu se rozdělují podle kapitol, které vyjadřují okruh působnosti jednotlivých ústředních orgánů a dalších organizačních složek státu, např. kapitola Ministerstva zemědělství, kapitola Úřadu vlády ČR. Rozpočet ČR má v současnosti 42 kapitol.

VARIANTY STÁTNÍHO ROZPOČTU

1 VYROVNANÝ – Příjmy státního rozpočtu jsou rovny výdajům.

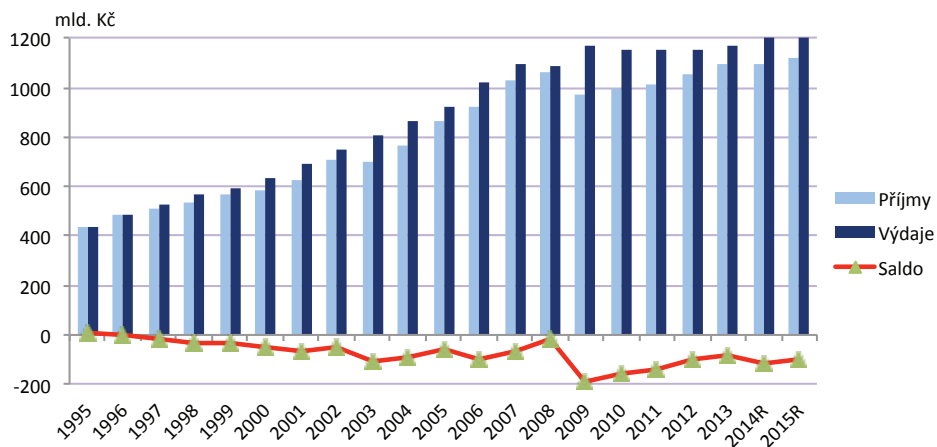
2 PŘEBYTKOVÝ – Příjmy jsou vyšší než výdaje.

Přebytky mohou být používány na splácení státního dluhu.

3 DEFICITNÍ – Výdaje jsou vyšší než příjmy.

Deficit je zpravidla kryt výpůjčkami v podobě státních dluhopisů.

Příjmy, výdaje a saldo státního rozpočtu

(R = rozpočet)

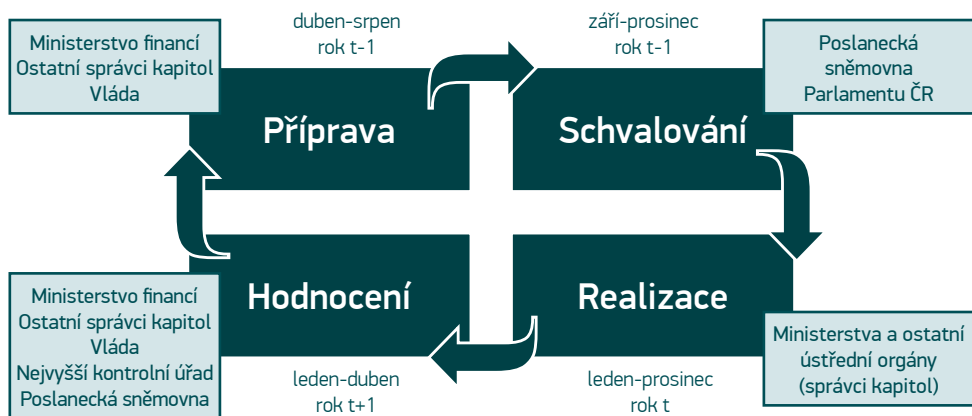
VELIKOST STÁTNÍHO ROZPOČTU A MÍRA PŘEROZDĚLOVÁNÍ

Objem rozpočtu, respektive výše veřejných výdajů, je ukazatelem míry angažovanosti státu v ekonomice a míry přerozdělování, která v jejím rámci probíhá. Rozpočet je jedním z měřítek toho, jakou část domácího produktu stát odčerpá na daních, aby mohl financovat veřejné statky. Česká ekonomika se v tomto ohledu řadí spíše k méně angažovaným státům v Evropské unii (např. podíl veřejných výdajů na HDP v roce 2013 dosáhl 44,5 %, zatímco průměr EU v roce 2013 byl 49,3 %).

Rozpočtový cyklus

HLAVNÍ INGREDIENCE STÁTNÍHO ROZPOČTU

Základním východiskem pro přípravu rozpočtu je **hospodářsko-politická strategie vlády** (přijatá vládní politika), kterou představují politické a ekonomické priority prezentované v programovém prohlášení vlády. Startovní pozici pro přípravu rozpočtu určují **návrhy příjmů a výdajů jednotlivých rozpočtových kapitol** a **výsledek hospodaření státu v předcházejícím období**. Zároveň se státní rozpočet vždy připravuje ve vazbě na očekávaný vývoj ekonomiky, tedy v návaznosti na **aktuální makroekonomickou prognózu** zpracovanou Ministerstvem financí, a v souladu se **Střednědobým výdajovým rámcem**, **Střednědobým výhledem** (viz dále slovník) a přijatým **Konvergenčním programem** definujícím směry makroekonomické hospodářské politiky ČR.

Příprava a schvalování státního rozpočtu

Do 15. dubna

Ministerstvo financí předloží vládě předběžný návrh částek výdajového rámce na následující tři roky.

Do 30. dubna

Vláda koncept projedná a usnese se na návrhu částek.

Do 31. května

Ministerstvo financí vypracuje a předloží vládě předběžný návrh příjmů a výdajů podle jednotlivých kapitol, návrh střednědobého výdajového rámce a návrh střednědobého výhledu na dva roky následující po roce, na který je sestavován rozpočet.

Do 20. června

Vláda návrhy projedná, provede případné úpravy a návrhy schválí jako předběžné.

Do 30. června

Ministerstvo financí oznámí správcům jednotlivých kapitol částky schválené vládou. Příslušní správci sdělí částky státním fondům.

Do 31. července

Správci kapitol a státní fondy vypracují návrh svého rozpočtu a střednědobého výhledu.

Do 31. srpna

Ministerstvo financí předloží vládě návrh zákona o státním rozpočtu, návrh střednědobého výhledu a střednědobých výdajových rámců.

Do 30. září

Vláda návrhy projedná, schválí a předloží Poslanecké sněmovně.

Přípravu a schvalování státního rozpočtu, jakož i jeho implementaci legislativně upravuje zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA

V prvním čtení Poslanecká sněmovna projedná základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu, které následně buď schválí nebo doporučí vládě změny některých údajů, a stanoví termín pro předložení nového návrhu. Pokud sněmovna základní údaje rozpočtu (tj. celkové plánované příjmy, výdaje, saldo a způsob jeho vypořádání, celkový vztah k rozpočtům územních samosprávných celků) schválí, nelze je již během dalšího projednávání dále měnit.

Ve druhém čtení je návrh zákona předmětem podrobné rozpravy, v níž se předkládají pozměňovací či jiné návrhy.

Ve třetím čtení se koná rozprava, ve které lze navrhnout již pouze formální opravy (gramatické, technické apod.) nebo opakování druhého čtení. Sněmovna hlasuje o jednotlivých pozměňovacích návrzích zvlášť a na závěr hlasuje o vyslovení souhlasu s celým návrhem zákona o státním rozpočtu. Následně je zákon o státním rozpočtu předložen k podpisu prezidentovi republiky.

Co když Poslanecká sněmovna státní rozpočet neschválí?

V případě, že Poslanecká sněmovna zákon o státním rozpočtu na následující rok neschválí do 31. prosince stávajícího roku, hospodaří ministerstva a další organizační složky státu v následujícím roce podle tzv. **rozpočtového provizoria**, a to do té doby, než sněmovna zákon o státním rozpočtu schválí a ten nabude účinnosti. Během rozpočtového provizoria se v každém měsíci mohou čerpat prostředky maximálně do výše jedné dvanáctiny výdajů stanovených a schválených ve státním rozpočtu pro předchozí rok.

Věděli jste,
jak se postupuje při
neschválení státního
rozpočtu?

Slovník

STŘEDNĚDOBÝ VÝHLED: Předběžný plán příjmů a výdajů sestavený na dva roky bezprostředně následující po roce, na který je předkládán státní rozpočet. Obsahuje zejména očekávané příjmy a výdaje státního rozpočtu a státních fondů na jednotlivá léta. Střednědobý výhled má zajistit, aby při sestavování rozpočtu byl brán v úvahu dlouhodobější časový horizont. Střednědobý výhled schvaluje vláda a poté jej předkládá na vědomí Poslanecké sněmovně současně s návrhem zákona o státním rozpočtu.

STŘEDNĚDOBÝ VÝDAJOVÝ RÁMEC: Celkový strop výdajů státního rozpočtu a státních fondů pro rok, pro který je sestavován státní rozpočet, a pro dva následující roky. Jeho cílem je zajistit, aby případné vyšší než očekávané příjmy rozpočtu nebyly přesměrovány na dodatečné výdaje. Při

sestavování rozpočtu na další rok je tedy pro vyšší výdajů závazný výdajový rámec schválený již v předchozím roce. Výdajový rámec pro daný rok se může měnit pouze v úzce vymezených případech stanovených zákonem. Při překročení výdajového rámce mimo tyto případy musí vláda předložit Poslanecké sněmovně odůvodnění. Střednědobý výdajový rámec stanovuje Poslanecká sněmovna na návrh vlády současně se schválením státního rozpočtu.

ROZPOČTOVÁ SKLADBA: Jednotné rozčlenění a třídění příjmů a výdajů, podle kterého se sestavuje a řídí státní rozpočet, rozpočty státních fondů a rozpočty krajů a obcí. Mezi základní hlediska třídění příjmů a výdajů patří třídění odpovědnostní (podle kapitol), odvětvové (podle druhu činnosti), druhové (podle účelu určení). Rozpočtová skladba je stanovena vyhláškou Ministerstva financí.

Realizace státního rozpočtu

Realizace schváleného rozpočtu je v pravomoci správců jednotlivých kapitol. Ti mají za úkol zabezpečovat plynulé a hospodárné čerpání výdajů ve své kapitole.

Správci kapitol musí respektovat výši výdajů, která byla pro kapitolu schválena ve státním rozpočtu. Zároveň musí

respektovat a dodržovat účelovost prostředků, která je dána závaznými ukazateli pro každou kapitolu v zákoně o státním rozpočtu.

Pokud v průběhu roku vyvstane potřeba změnit výši či strukturu prostředků oproti schválenému rozpočtu, je nutné provést **rozpočtové opatření**.

Slovník

ZÁVAZNÉ UKAZATELE: Nejnížší jednotky struktury rozpočtu kapitoly schvalované v zákonu o státním rozpočtu. Podrobně stanovují, za co mají být prostředky utraceny (u výdajů), nebo z jakých zdrojů pocházejí (u příjmů). Závazné ukazatele mohou být upravovány prostřednictvím rozpočtového opatření, ale pouze v omezené míře.

ROZPOČTOVÁ OPATŘENÍ: Změny výše prostředků stanovených v rámci závazných ukazatelů kapitol státního rozpočtu v případě očekávaných nebo neočekávaných změn ve výdajích a příjmech schválených zákonem o státním rozpočtu. Rozpočtovým opatřením nesmí dojít ke změně salda. Nejčastěji mají rozpočtová opatření podobu přesunu rozpočtových prostředků v rámci kapitoly nebo mezi jednotlivými kapitolami. Rozpočtovým opatřením se také rozumí použití mimorozpočtových prostředků, jako například prostředků rezervního fondu a prostředků ušetřených

v minulých letech, tzv. nároků z nespotebvaných výdajů.

Rozpočtová opatření schvaluje zpravidla vláda nebo ministr financí na základě pověření vládou. Rozsah přesunů mezi kapitolami nebo v rámci kapitol je stanoveno zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, kdy např. vláda nebo ministr může povolit uskutečnění nezbytných výdajů nezabezpečených ve státním rozpočtu, zajistí-li úhradu úsporami na jiných výdajích státního rozpočtu, a to do výše v daném roce nepřesahující 5 % celkového objemu schváleného rozpočtu výdajů kapitoly, u které se úprava provádí, a nepřesahující 10 % celkového objemu závazného ukazatele v kapitole, u kterého se úprava provádí. Přesuny prostředků nebo změnu jednoho ukazatele státního rozpočtu v rámci kapitoly nad 10 % každého ukazatele musí povolit Rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny. Všechny přesuny a úpravy státního rozpočtu včetně závazných podmínek jsou obsahem § 24 výše uvedeného zákona.

Věděli jste, že...
...cesta každé koruny,
která projde systémem
státní pokladny, je
dohledatelná?

STÁTNÍ POKLADNA

...je informačně-ekonomický systém, ve kterém jsou evidovány veškeré finanční toky ve státní správě. Umožňuje především centralizovat příjmy a řídit výdaje, řídit likviditu a státní dluh a zároveň také slouží k podpoře finančního plánování institucí ústřední vlády a řízení platebního styku včetně provádění finanční kontroly. Státní pokladna umožňuje průběžně monitorovat plnění státního rozpočtu a pružně reagovat na vývoj na příjmové straně.

Státní pokladna je základním prvkem optimalizovaného a transparentního řízení veřejných zdrojů.

Zprávy o plnění státního rozpočtu

Během rozpočtového roku Ministerstvo financí monitoruje plnění příjmů a výdajů rozpočtu a zveřejňuje zprávy a informace o pokladním plnění po uplynutí jednotlivých měsíců, a čtvrtletního a pololetního období. Po skončení rozpočtového roku, který je shodný s kalendářním rokem, tj. od 1. ledna do 31. prosince daného roku, se zpracovává za příslušný rok celková zpráva - státní závěrečný účet (viz dále vyhodnocení plnění státního rozpočtu).

■ **Měsíční pokladní plnění:** Ministerstvo financí po skončení každého měsíce na svých internetových stránkách zveřejňuje informace o pokladním plnění za období od začátku roku.

■ **Čtvrtletní informace o pokladním plnění:**

Předkládá ji Ministerstvo financí rozpočtovému výboru Poslanecké sněmovny po uplynutí 1. a 3. čtvrtletí. Tato zpráva se soustřeďuje pouze na státní rozpočet (územní rozpočty nejsou zahrnuty), neanalyzuje ekonomický kontext a nenavrhuje ani případné stabilizační kroky.

■ **Pololetní zpráva:** Předkládá ji vláda Poslanecké sněmovně po skončení prvního pololetí roku. Zpráva obsahuje hodnocení vývoje ekonomiky a plnění státního rozpočtu i územních rozpočtů, informaci o řízení státního dluhu, dále výhled plnění do konce stávajícího roku a v případě odchýlení od schváleného rozpočtu i kroky k zajištění stability rozpočtového hospodaření.

Rozpočtové a účetní informace ze všech úrovní státní správy a samosprávy jsou veřejnosti přístupné na informačním portále Ministerstva financí MONITOR: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

Vyhodnocení plnění státního rozpočtu

Po skončení rozpočtového roku je možné zjistit výsledné saldo státního rozpočtu jako rozdíl příjmů a výdajů za celý rozpočtový rok. Pokud se výsledné saldo liší od plánovaného, rozhoduje o použití přebytku nebo o úhradě schodku na návrh vlády Poslanecká sněmovna.

■ **Státní závěrečný účet:** Po skončení roku se zpracovává státní závěrečný účet. Obsahuje údaje o výsledcích rozpočtového hospodaření minulého roku za jednotlivé

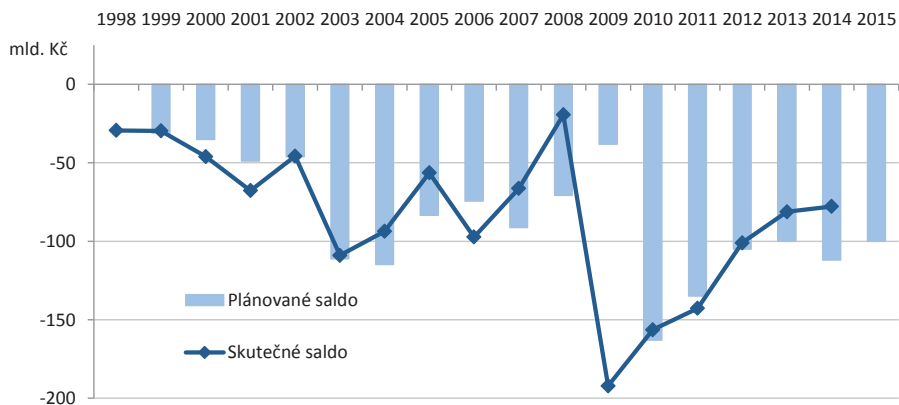
kapitoly, státní fondy a územní rozpočty, informace o řízení státního dluhu, aj. Je vypracován Ministerstvem financí ve spolupráci s ostatními správci kapitol a předkládán vládou Poslanecké sněmovně do 30. dubna po skončení hodnoceného rozpočtového roku. Před projednáváním státního závěrečného účtu Poslaneckou sněmovnou předkládají správci kapitol samostatně závěrečný účet své kapitoly příslušnému výboru Poslanecké sněmovny. Své stanovisko k návrhu SZÚ předkládá sněmovně i Nejvyšší kontrolní úřad.

PLÁN VERSUS SKUTEČNOST

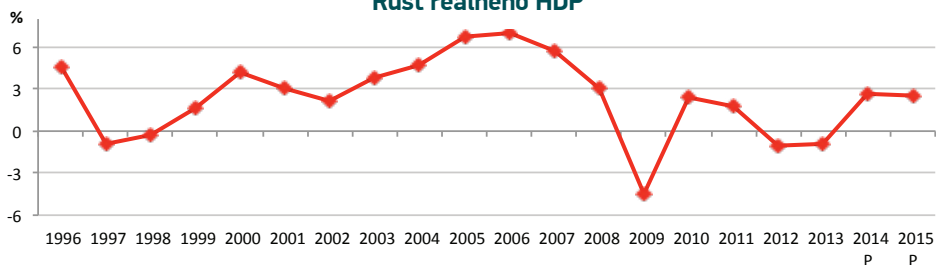
Skutečné výsledky hospodaření se od plánovaného rozpočtu zpravidla liší. Nejdůležitějším faktorem, který ovlivňuje výši skutečných příjmů a výdajů je vývoj ekonomiky. V případě nižšího než plánovaného růstu přitéká do rozpočtu méně peněz v podobě daní (zejména daní z příjmů či DPH) a zvyšují se některé výdaje (např. platby na podporu v nezaměstnanosti). Odchýlení konečné bilance od původně schváleného rozpočtu může způsobit i neočekávaně nízké či vysoké čerpání prostředků z EU, či mimořádné události (např. povodně či provedená neplánovaná jednorázová platba v rámci rozhodnutí v rámci mezinárodní arbitráže).

Plánované a skutečné saldo státního rozpočtu

Růst reálného HDP

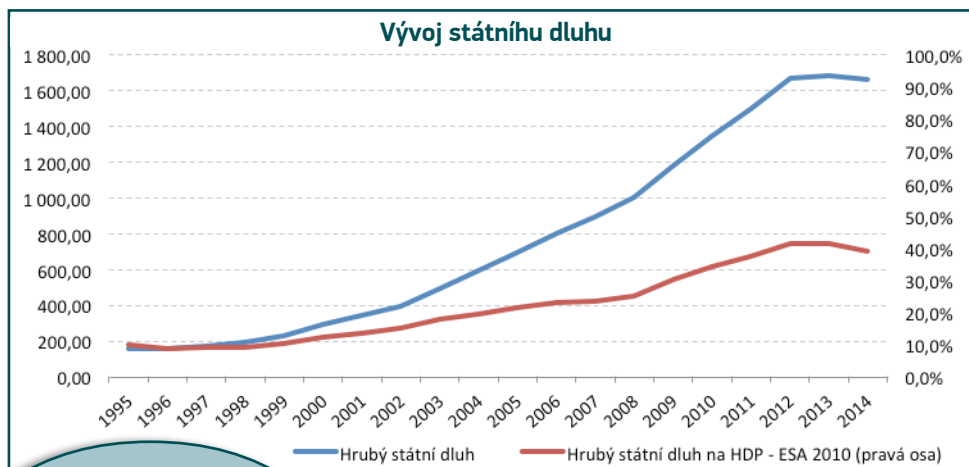
P (PRE) = predikce (předpověď, předpoklad, prognóza, odhad budoucích hodnot vybraných makroekonomických ukazatelů)

K největším odchylkám hospodaření státu od rozpočtového plánu došlo v letech 1998, 2006, 2008 a 2009. V roce 1998 bylo příčinou navýšení výdajů na odstraňování následků povodní z roku 1997. Ve volebním roce 2006 vzrostl deficit státního rozpočtu namísto plánovaného poklesu kvůli velkému navýšení výdajů, které nemohly pokrýt ani vysokým hospodářským růstem generované daňové příjmy. V roce 2009 stál za výraznou odchylkou skutečnosti od plánu zejména obrovský propad příjmů v souvislosti s hospodářskou krizí.

Státní dluh

Deficitní hospodaření státního rozpočtu vyžaduje, aby si stát na pokrytí naplánovaných výdajů půjčoval. Činí tak většinou prodejem státních dluhopisů (státní pokladniční poukázky, střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy a spořicí státní dluhopisy), v menší míře pak půjčkami od Evropské investiční banky (EIB). Souhm těchto závazků představuje státní dluh.

Např. v roce 2013 dosáhl státní dluh **1 683,3 mld. Kč**. Ke konci roku 2014 dosáhl státní dluh výše 1 663,7 mld. Kč, když oproti konci roku 2013 klesl o 19,7 mld. Kč. Zhruba 30% státního dluhu drželi zahraniční věřitelé a dluh v zahraniční měně tvořil zhruba 14% státního dluhu. K dosažení uvedených výsledků přispělo zejména zlepšení řízení likvidity státní pokladny.

Věděli jste, že...

...podíl státního dluhu na 1 obyvatele vzrostl za posledních 10 let na více jak dvojnásobek a že na každého občana připadá již 160 000,- Kč?

Státní dluh vs. Vládní dluh

Vládní dluh oproti státnímu dluhu zahrnuje i dluhové závazky obcí, krajů a jimi zřizovaných příspěvkových organizací, mimorozpočtových fondů (např. veřejných vysokých škol, státních fondů, České exportní banky či Správy železniční dopravní cesty) a zdravotních pojišťoven. V ČR je zadluženost územních samospráv a zdravotních pojišťoven relativně nízká, proto je vládní dluh tvořen převážně státním dluhem (ke konci roku 2014 z cca 90 %).

Slovník

STÁTNÍ DLUH: Souhrn státních finančních pasiv tvořených dluhy státu z vydaných státních dluhopisů, přijatých zápůjček a úvěrů a státem vystavených směnek

DLUHOVÁ SLUŽBA: Obecně označuje souhrn plateb připadajících na splátky dluhu (jistiny) a úroky za dané období. U státního rozpočtu zahrnují výdaje na obsluhu státního dluhu ze státního rozpočtu převážně jen úrokové platby (dále pak i poplatky a kurzovou ztrátu/

zisk). Splátka jistiny se započítává jako snížení závazků státu, rozpočet jako takový tedy neovlivňuje.

DLUHOVÁ PAST: Splátky dluhu a úrokové výdaje narostou natolik, že si na jejich splácní musí dlužník dále půjčovat. To vyvolává další tlak na růst veřejného dluhu, který bývá označován jako dluhová past. Situaci zadlužených států dále komplikuje to, že věřitelé za další půjčování vyžadují od státu stále vyšší úroky. V ekonomické literatuře tento mechanismus někdy bývá označován jako tzv. efekt sněhové koule.

Věděli jste, že...

...Splátky úroků za půjčené prostředky po započtení příjmů za aukční prémie a příjmů z řízení likvidity tvoří přibližně 4 % celkových výdajů státního rozpočtu a že bez těchto úrokových plateb by deficit státního rozpočtu v roce 2014 byl poloviční?

Úrokové výdaje na obsluhu státního dluhu

mld. Kč	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Domácí dluh	37,73	41,81	37,68	44,29	43,98	43,76	42,54
Zahraniční dluh	6,87	10,19	10,84	11,19	12,76	13,75	13,16
Celkem	44,60	52,72	48,52	55,48	56,74	57,52	55,69

Více informací o státním dluhu naleznete zde:

<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/strategie-financovani-a-rizeni-statniho-dluhu>

Státní rozpočet jako součást systému veřejných financí

Státní rozpočet tvoří pouze jednu část systému veřejných financí. Jeho role je klíčová vzhledem k tomu, že je nositelem vládní politiky a že ostatní části systému veřejných financí jsou na něj významně navázány. Proto se pozornost veřejnosti často omezuje právě jen na hospodaření se stát-

ním rozpočtem. Nicméně z ekonomického hlediska je nezbytné sledovat vývoj celého sektoru vládních institucí (vládní sektor). Do něj spadají kromě institucí ústřední vlády i instituce subsektorů místních vládních institucí (územní samospráva) a fondů sociálního zabezpečení (zdravotní pojišťovny).

Rozpočtová statistika

Státní rozpočet ČR je sestavován a vyhodnocován ve struktuře **tzv. rozpočtové skladby**. Pro mezinárodní srovnání se používají mezinárodně uznávané standardy pro **vládní finanční statistiku** (GFS - Government Finance Statistics nebo ESA - European system of accounts), od kterých se česká rozpočtová skladba v některých ohledech odlišuje. Národní metodika např. do příjmů a výdajů zahrnuje i některé položky, které mají finanční charakter a neměly by ovlivňovat saldo (splátky půjček, příjmy z privatizace) či interní převody. Opomíjí naopak mimorozpočtové a naturální operace či opotřebení majetku. Liší se i okamžikem zaznamenání příjmů a výdajů či vymezením vládního sektoru. Podle standardu GFS (používaného MMF - Mezinárodním měnovým fondem) se vzhledem k dostupnosti datových zdrojů v ČR v současnosti sleduje hospodaření tzv. „veřejných rozpočtů“, zatímco podle standardu ESA (používaného EU i ČSÚ) zahrnuje sektor vládních institucí i příspěvkové organizace, výzkumné instituce a další jednotky.

Sektor vládních institucí

ÚSTŘEDNÍ VLÁDA

STÁTNÍ ROZPOČET

+ Národní fond
+ zdroje z privatizace

STÁTNÍ FONDY

Státní fond dopravní infrastruktury

Státní fond životního prostředí

Státní zemědělský intervenční fond

Státní fond rozvoje bydlení

Státní fond kultury

Státní fond kinematografie

Státní příspěvkové organizace
(např. dětské domovy, léčebny, fakultní nemocnice, muzea a divadla celostátního významu)

Veřejné výzkumné instituce

Veřejné vysoké školy

Další (např. SŽDC, PGRLF, ČEB)

MÍSTNÍ VLÁDA

OBCE
(územní samospráva)

KRAJE
(územní samospráva)

Dobrovolné svazky obcí

Regionální rady regionů soudržnosti

Příspěvkové organizace
(např. zákl. a stř. školy, nemocnice, místní muzea, divadla, knihovny, domovy pro seniory, domy dětí a mládeže)

Asociace krajů

Svaz měst a obcí

a další

FONDY SOC. ZABEZPEČENÍ

ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNY

Asociace zdravotních pojišťoven

Centrum mezistátních úhrad

a další

*SŽDC = Správa železniční dopravní cesty,
PGRLF = Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
ČEB = Česká exportní banka

Věděli jste, že...
...podíl výdajů ústřední vlády na celkových výdajích vládního sektoru se v roce 2013 pohyboval na hranici 65%?

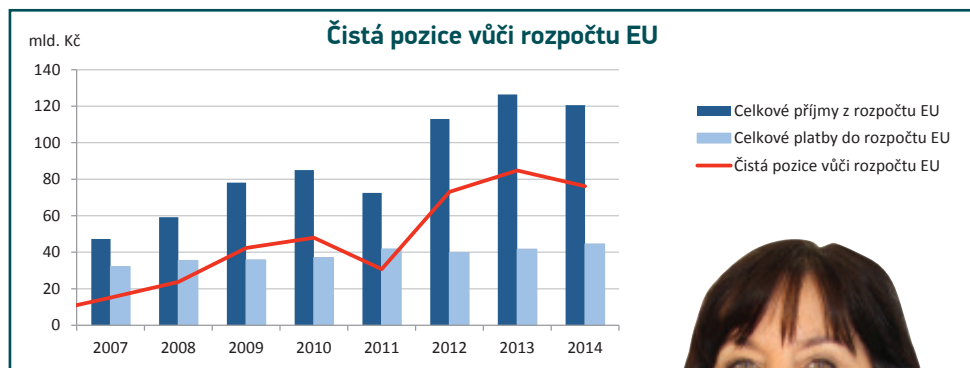
Vazba na rozpočet Evropské unie

Česká republika dostává ze společného rozpočtu EU formou různých programů a politik více peněz, než do něj odvádí, je tedy **čistým příjemcem**.

Klíčovou úlohu v pozitivní bilanci ČR ve vztahu k rozpočtu EU hraje především **příjmy ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti** (více než 60% prostředků přijatých v letech 2004-2014). Další významnou polož-

ku příjmů ČR z evropského rozpočtu představují prostředky na **Společnou zemědělskou politiku** (necelých 30 %), z nichž přibližně 2/3 směřují na přímé platby zemědělcům a 1/3 na rozvoj venkova.

Z hlediska vztahu k hrubému domácímu produktu ČR činily celkové příjmy České republiky z rozpočtu EU v roce 2014 přibližně 2,8% HDP a podíl čistých příjmů na HDP dosáhl 1,8%.

Věděli jste, že...
...z rozpočtu EU již Česká republika získala o 410 mld. Kč více, než do něj vložila.

FINANCOVÁNÍ PROJEKTŮ EU A NÁRODNÍ FOND

■ Národní fond byl vytvořen za účelem správy prostředků poskytnutých z Evropské unie (např. ze strukturálních fondů, z Fondu solidarity, Fondu soudržnosti) a dalších programů. Jeho příjmem jsou prostředky z EU či jiných zahraničních fondů a výdajem prostředky určené na realizaci projektů podporovaných z těchto fondů.

■ I když Národní fond není součástí státního rozpočtu, je na státní rozpočet pevně napojen. Podíl EU na výdajích projektu je totiž nejprve předfinancován z příslušné kapitoly státního rozpočtu a poté je dané kapitole proplacen z účtů Národního fondu. Národní fond získává prostředky z rozpočtu EU v podobě zálohových plateb na začátku programového období a dále na základě certifikace uskutečněných výdajů. Zároveň je na české straně zapotřebí zajistit nutné spolufinancování, ať již ze státního rozpočtu, územních rozpočtů, státních fondů či soukromých zdrojů.

■ Výše výdajů na předfinancování přijatých projektů z EU je obtížně předvídatelná, protože realizace jednotlivých projektů je ovlivňována celou řadou navazujících faktorů, z nichž se některé projevují až v různých stádiích realizace projektu. Z hlediska státního rozpočtu platí, že pokud nedojde k vyčerpání prostředků určených na předfinancování, stávají se tyto nevyčerpané prostředky součástí nároků z nespotřebovaných výdajů a mohou být použity na stejný účel v následujících letech.

Slovník

FONDY EVROPSKÉ UNIE: Hlavní nástroje realizace evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti, jejichž prostřednictvím se rozdělují finanční prostředky určené ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony. V základě se člení na strukturální a investiční fondy, kam se např. řadí:

EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ (EFRR/ERDF) se zaměřením na modernizaci a posilování hospodářství, ze kterého jsou podporovány investiční (infrastrukturní) projekty.

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND (ESF), který podporuje aktivity v oblastech zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů.

EVROPSKÝ ZEMĚDĚLSKÝ FOND PRO ROZVOJ VENKOVA (EAFRD) určený

např. ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, zlepšení životního prostředí a krajiny nebo kvality života ve venkovských oblastech.

FOND SOUDRŽNOSTI (FS), jinak také kohezní fond, který je určen na podporu chudších států, nikoli pouze regionů. Fond poskytuje zejména prostředky na velké investiční projekty v oblasti životního prostředí, dopravní infrastruktury většího rozsahu, ochranu životního prostředí a na oblast energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie a to v členských státech Unie, jejichž hrubý národní důchod na obyvatele je nižší než 90% průměru EU.

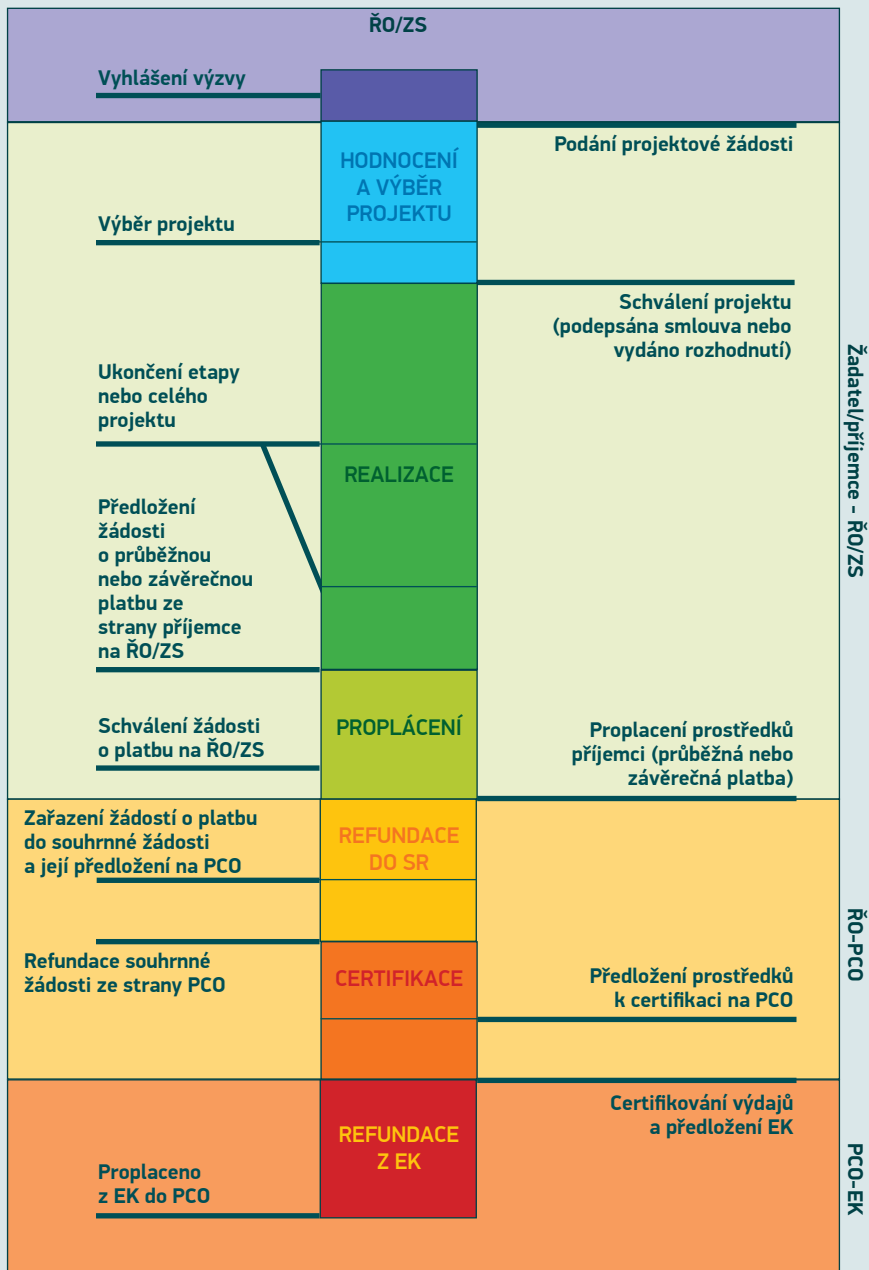
Do ostatních fondů např. patří **FOND SOLIDARITY** (EUSF), ze kterého je hrazena zejména pomoc regionům členských států postižených přírodními katastrofami, pokud jsou škody vyšší než 0,6% HDP daného státu.

Více informací o pozici ČR vůči rozpočtu EU naleznete zde:

<http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/pozice-cr-vuci-rozpocetu-eu>

Orientační schéma průběhu čerpání finančních prostředků z EU

EK - Evropská komise, MF - Ministerstvo financí, PCO - Platební a certifikační orgán, ŘO - Řídicí orgán, ZS - Zprostředkující subjekt, SR - státní rozpočet

Jak se poznají zdravé veřejné finance

Pro hodnocení „fiskálního zdraví“ se používá řada mezinárodně uznávaných indikátorů. Hodnotí se přitom výsledek za celý sektor vládních institucí, tedy kromě výsledků hospodaření ústřední vlády se bere v úvahu i hospodaření územních samosprávných celků a fondů sociálního zabezpečení (zdravotních pojišťoven). Evropská

unie kritéria pro zdravé a udržitelné veřejné finance začlenila od roku 1997 do právního rámce EU v podobě Paktu o stabilitě a růstu (dále jen „Pakt“). K jednotlivým indikátorům přiřadila i hraniční hodnoty a stanovila postup a postihy v případě jejich trvalejšího překračování (tzv. postup při nadměrném schodku).

Poměr salda k HDP

Podle Paktu by neměl schodek vládního sektoru překračovat 3 % HDP. Tuto hodnotu je nutné chápat jako limit nikoliv jako cílovou hodnotu. Stejně je nutné chápat i další uvedené kritérium, kterým je poměr dluhu k HDP

Poměr dluhu k HDP

Pokud dluh přesáhne určitou úroveň, může se vzhledem k vysokým úrokovým splátkám anebo ztrátě důvěry věřitelů stát neudržitelným. Podle Paktu by neměl dluh vládního sektoru překračovat 60 % HDP, a je-li vyšší, musí se k této hranici snižovat.

Strukturální saldo

Představuje saldo očištěné o vliv hospodářského cyklu a jednorázové operace. Strukturální saldo izoluje vlivy, které nejsou zcela pod kontrolou vlády, a ilustruje skutečnou fiskální disciplínu vlády. Sledování stabilního strukturálního salda umožňuje vládě stimulovat ekonomiku „v dobách zlých“ a zároveň by mělo zajistit, aby vláda „v dobách dobrých“ vysoké rozpočtové příjmy rovnou neutrácela, ale šetřila je „na horší časy“.

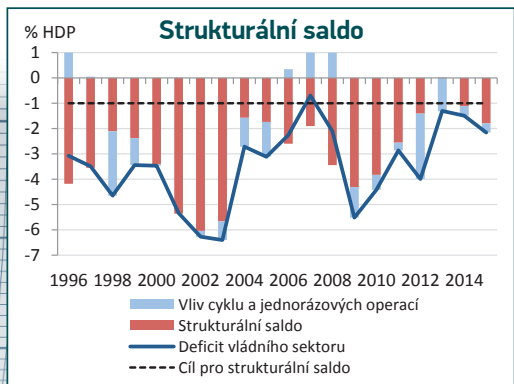
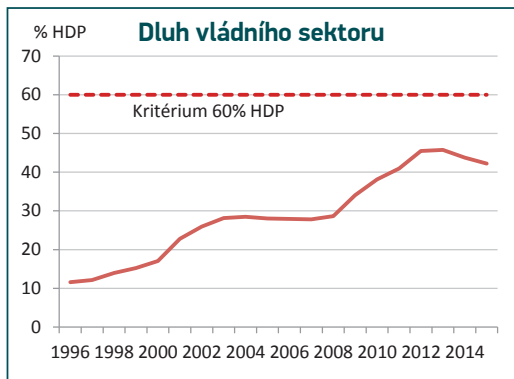
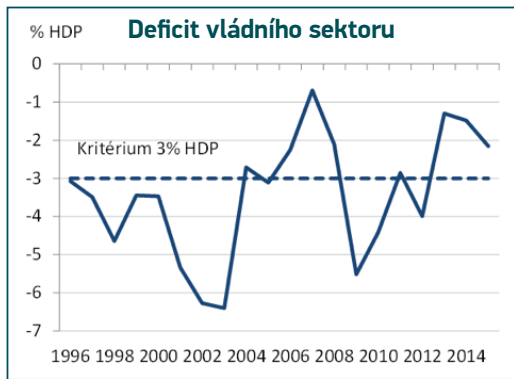
Růst výdajů

Výdajové pravidlo Paktu říká, že reálné výdaje vládního sektoru by neměly růst rychleji, než roste potenciální produkt (nejvyšší udržitelný výkon ekonomiky) ve střednědobém horizontu. Rychlejší růst výdajů je přípustný jen, je-li kompenzován opatřeními vlády k trvalému zvýšení příjmů.

Více informací o Paktu o stabilitě a růstu a ukazatelích fiskálního zdraví najdete zde: http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Makro-fiskalni-vyhled_2013-Q4_Metodicka-prirucka-Fiskalni-vyhled-CR.pdf

Deficit vládního sektoru České republiky v letech 2009–2012 hranici 3% HDP překračoval, nicméně v roce 2013 dosáhl hodnoty 1,3% HDP. Na základě tohoto výsledku Rada EU s Českou republikou ukončila postup při nadměrném schodku, čímž zároveň potvrdila, že dosažený výsledek chápe jako důvěryhodný a udržitelný.

Dluh vládního sektoru dosáhl svého vrcholu v roce 2013 na hodnotě 45,7% HDP, v aktuálním výhledu se však předpokládá postupný pokles dluhové kvóty.

Česká republika si na doporučení Evropské komise stanovila střednědobý cíl v podobě strukturálního deficitu ve výši 1% HDP. Strukturální saldo bylo v roce 2013, kdy došlo k vyvrcholení konsolidačních snah vlády, dokonce mírně přebytkové. V roce 2014 se pohybovalo přibližně na úrovni střednědobého cíle, nicméně v dalších letech výhledu je předpokládán o něco vyšší strukturální deficit.

Ministerstvo financí každoročně vypracovává a do 30. dubna předkládá Evropské komisi tzv. Konvergenční program, ve kterém představuje priority hospodářské politiky pro příští období a opatření, jež mají zajistit soulad s fiskálními pravidly Paktu.

Devizové intervence

Co jsou devizové intervence?

Devizové intervence jsou nákupy či prodeje cizích měn za českou korunu Českou národní bankou (ČNB) na devizovém trhu, jejichž cílem může být buď tlumení míry kolísání hodnoty aktiva nebo jeho výnosové míry na devizovém trhu, popř. uvolnění nebo zpřísnění měnové politiky.

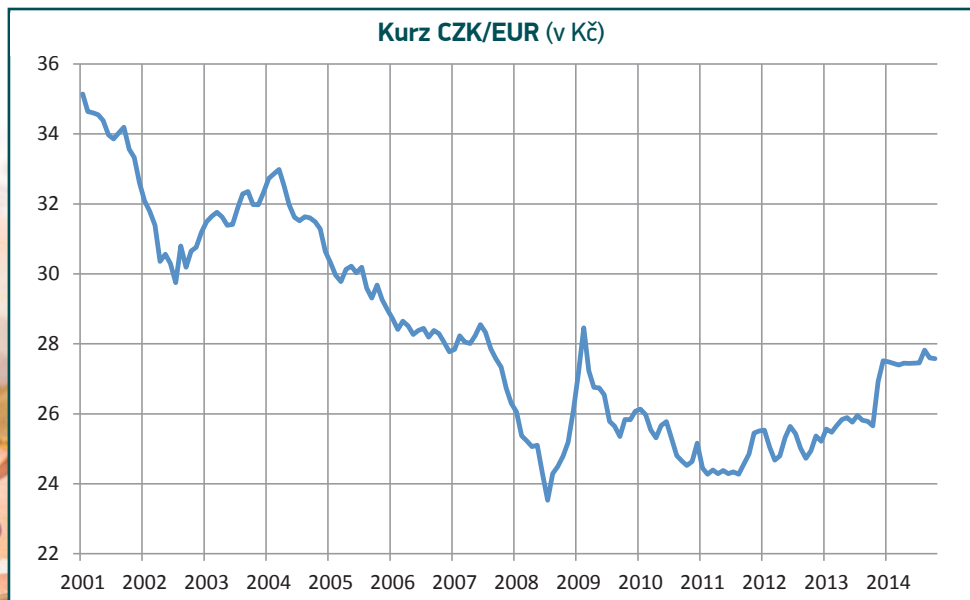
Na co devizové intervence působí?

Devizové intervence jako měnově politický nástroj měnové politiky působí na vývoj ekonomiky a mohou tak přímo

i nepřímo ovlivňovat plnění jednotlivých ukazatelů státního rozpočtu. Provádění devizových intervencí je plně v kompetenci ČNB.

Jaký je cíl provádění devizových intervencí?

Cíl použití kurzu jako dalšího měnově politického nástroje je stejný jako u úrokových sazeb. To znamená udržet cenovou stabilitu v české ekonomice v souladu s inflačním cílem ČNB (od roku 2010 je platný inflační cíl ČNB ve výši 2 %).

DOPAD DEVIZOVÝCH INTERVENCÍ NA STÁTNÍ ROZPOČET

Přijatá opatření: Na základě vnějšího a vnitřního ekonomického vývoje ČNB intervenovala na devizovém trhu na oslabení kurzu koruny tak, aby udržovala kurz koruny vůči euru poblíž hladiny 27 CZK/EUR. Zároveň stanovila, že nepřipustí výraznější pokles kurzu koruny vůči euru pod tuto hodnotu a že nad touto hodnotou nechá kurz volně kolísat. Důvodem rozhodnutí bylo přesvědčení, že dlouhodobější oslabení koruny odvrátí hrozbu deflace, navrátí inflaci k přijatému inflačnímu cíli ve výši 2%, a podpoří tak ekonomický růst. Objem devizových intervencí je v případě potřeby neomezený.

Doba působnosti devizových intervencí: Na konci července 2014 ČNB oznámila a v listopadu 2014 potvrdila, že neukončí používání kurzu jako nástroje měnové politiky dříve než ve druhém pololetí roku 2016.

Příjmová strana: Na příjmové straně lze pozitivní dopad na státní rozpočet spatřovat v oblasti příjmových daní (daň z příjmu fyzických resp. právnických osob) a v oblasti daní ze spotřeby (DPH).

Výdajová strana: Na výdajové straně vede vyšší růst spotřebitelských cen k potřebě vyšší valorizace důchodů, která působí na zvýšení výdajů státního rozpočtu. Naopak pokles počtu nezaměstnaných související se zrychleným ekonomickým růstem ušetří prostředky na výplatu podpory v nezaměstnanosti. Významnější negativní efekty na saldo státního rozpočtu jsou spojeny v návaznosti na změnu kurzu koruny (slabší koruny) s refinancováním splatných státních dluhopisů emitovaných v eurech.

Další dopady: Uvedené opatření ČNB vedlo k mírné podpoře ekonomického růstu a k mírnému zrychlení růstu spotřebitelských cen. Skokové oslabení kurzu mělo také za následek možnost zazávkovat vyšší objem projektů a prostředků v operačních programech spolufinancovaných EU (což má zprostředkovaný dopad na státní rozpočet v podobě vyšších požadavků na národní financování projektů a předfinancování podílu EU) a jednak mělo dopad na operační programy v té podobě, že pro čerpání alokace v eurech je nutné vykázat vyšší objem výdajů v korunách.

Rozpočtové určení daní

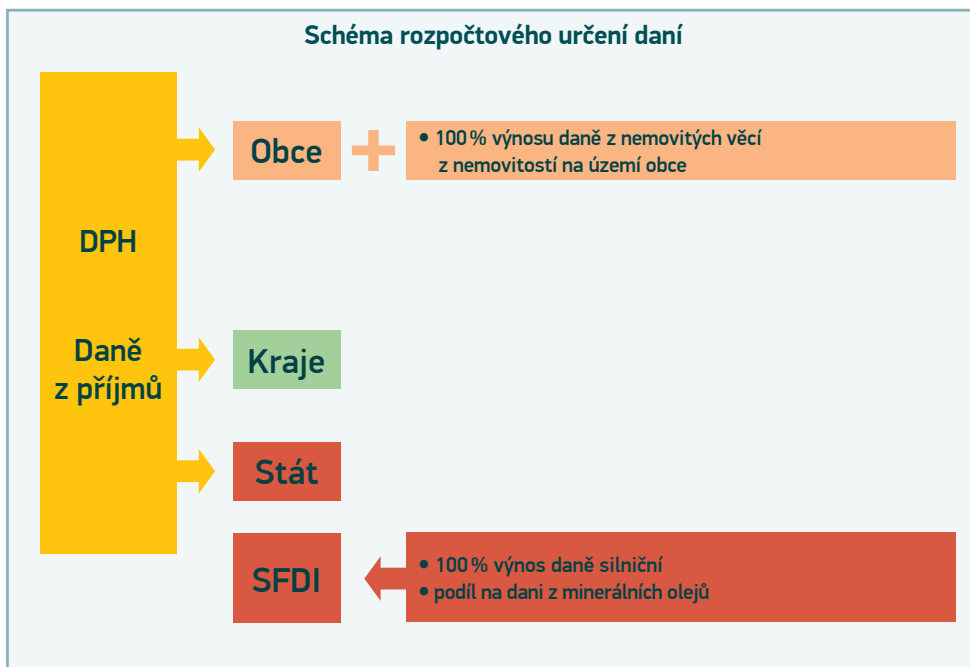
Rozpočtové určení daní představuje soubor zákonem stanovených pravidel (zák. č. 243/2000, Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům), která vymezují komu příslušná vybraná daň nebo její část plyne, resp. komu je k dispozici. Rozpočtové určení daní a výše daňových příjmů tak sehrávají rozhodující úlohu na příjmové straně rozpočtů jednotlivých příjemců. Rozpočtové určení daní zároveň představuje klíč, na základě kterého se přerozděluje inkaso z vybraných daní mezi příslušné příjemce.

Co se přerozděluje?

Přerozdělují se finanční prostředky (příjmy ze sdílených daní a příjmy z výlučných daní) vybrané zejména z DPH a daní z příjmů, tj. daně z příjmů právnických a fyzických osob, které správce daně (nejčastěji finanční úřad) vybere v průběhu rozpočtového roku.

Komu jsou prostředky určeny?

Dle zákona o rozpočtovém určení daní se jedná nejčastěji o státní rozpočet, rozpočty obcí a krajů. Obce, kraje a stát si přerozdělují mezi sebe výnos z DPH, z daní z příjmů (fyzických a právnických osob), což je zřejmé z následujícího schématu rozpočtového určení daní.

SFDI = Státní fond dopravní infrastruktury

PŘÍJMY ZE SDÍLENÝCH DANÍ: prostředky vybrané na daních dělené mezi více úrovní vládního sektoru (např. mezi obce, kraje a státní rozpočet). Podíly na daních definují, jakou část z vybraných prostředků získávají obce a kraje jako celek. Tyto celkové objemy je třeba dále přerozdělit mezi všech 6248 obcí (včetně hl. m. Prahy) a 13 krajů. Zatímco u krajů jsou příslušná procenta, podílu na výnosu sdílených daní stanovena v zákoně, v případě obcí zákon udává postup, jak

tato procenta spočítat. Jde o mechanismus zohledňující počet obyvatel, velikost katastrálního území a počet dětí mateřských škol a žáků základních škol. Příslušné procento podílu každé obce je uvedeno ve vyhlášce Ministerstva financí. **PŘÍJMY Z VÝLUČNÝCH DANÍ:** příjemcem prostředků vybraných na příslušné dani je pouze jedna úroveň vládního sektoru (např. obecní rozpočty). Výlučným příjmem obcí je např. výnos z daně z nemovitých věcí a výnos daně z příjmů právnických osob v případě, kdy je poplatníkem obec

Státní rozpočet 2015

Makroekonomická východiska

Každý rozpočet vychází z předpokládaného vývoje ekonomické činnosti. Očekávali se např. v daném období, na které se rozpočet sestavuje, slabý hospodářský růst, je nutné počítat s nízkými daňovými příjmy a při rostoucí nezaměstnanosti i s vyššími sociálními dávkami. Důležitý je i očekávaný demografický vývoj a vývoj evropské a světové hospodářské a politické situace. Státní rozpočet ČR vychází z makroekonomické predikce (předpokladu) Ministerstva financí, která se v průběhu roku aktualizuje.

Ekonomika ČR se na počátku roku 2014 nacházela ve fázi oživení po nejdelší recesi v historii samostatné ČR, trvajícím 6 čtvrtletí. Úroveň sezónně vyrovnaného HDP by za rok 2014 měla překročit úroveň z roku 2008. Ministerstvo financí předpokládá pokračování oživování i v roce 2015, které bude kriticky závislé na stabilitě a dynamice vnějšího okolí české ekonomiky.

Z domácích faktorů by měla pozitivně přispívat spotřeba domácností, čemuž

napovídá zlepšující se důvěra spotřebitelů a snižující se míra nezaměstnanosti, která reflektuje zlepšující se pozici v hospodářském cyklu.

Poprvé od roku 2009 se také předpokládá výraznější kladný příspěvek tvorby fixních investic související s přepokládaným zlepšením čerpání EU fondů i příznivější situací v soukromém sektoru. Přes hospodářské oživení je však inflace očekávána na velmi nízké úrovni, zejména kvůli klesajícím cenám energií.

Hlavní makroekonomické indikátory

	2013	2014	2015
		Predikce červenec 2014	
HDP reálný (růst v %)	-0,9	2,7	2,5
Průměrná míra inflace (%)	1,4	0,6	1,7
Zaměstnanost (růst v %)	1,0	0,5	0,2
Míra nezaměstnanosti (%)	7,0	6,4	6,1
Objem platů a mezd (růst v %)	-0,9	2,9	3,9

Více informací o makroekonomické predikci Ministerstva financí najdete zde: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/makroekonomicka-predikce>

Priority státního rozpočtu 2015

Pro rok 2015 jsou v rámci státního rozpočtu vytvořeny základní předpoklady pro naplnění hlavních politických a ekonomických priorit, mezi které zejména patří:

Podpora hospodářského růstu a zvýšení zaměstnanosti

(příklad zvýšení investic do infrastruktury).

Udržení deficitu vládního sektoru pod 3 % HDP

Poměr salda k HDP (v %)	2013 skutečnost	2014	2015	2016	2017
Fiskální výhled (listopad 2014)	-1,3	-1,5	-2,2	-1,4	-1,1

Věděli jste, že...

... od roku 2013 Česká republika splňuje kritérium Maastrichtské smlouvy o schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu?

Zvyšování konkurenceschopnosti české ekonomiky

(další rozvoj infrastruktury a dlouhodobá podpora výzkumu a inovací).

Efektivní čerpání prostředků EU (lepší využití prostředků EU - zejména u investic).

Lepší nakládání s veřejnými zdroji

Příjmovou stránku rozpočtu by měl dále posílit lepší výběr daní. Prioritou je přijímání opatření, která výrazně omezí krácení daní, a přispějí tak ke zvýšení daňových příjmů při současném zachování daňové zátěže. Odpovědnější nakládání s veřejnými zdroji má např. zajistit lepší správa majetkových účastí státu v podnicích.

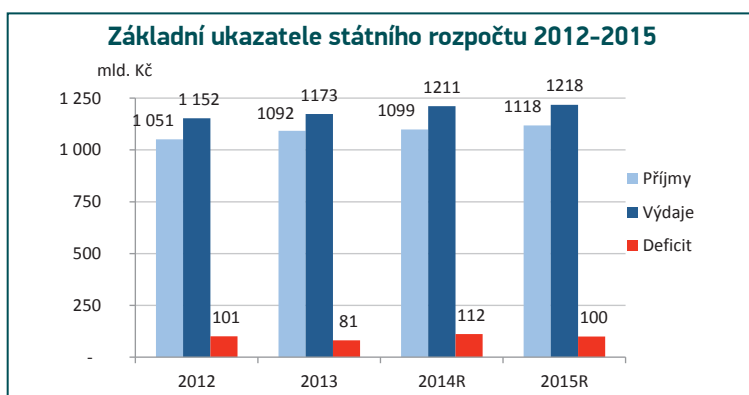

Základní ukazatele státního rozpočtu 2015

- **Příjmy** státního rozpočtu 2015 ..... **1 118,5 mld. Kč**
- **Výdaje** státního rozpočtu 2015 ..... **1 218,5 mld. Kč**
- **Saldo** státního rozpočtu 2015..... **-100 mld. Kč**

V srovnání s rozpočtem schváleným na rok 2014 se příjmy v roce 2015 navýšují o 19,2 mld. Kč. U výdajů za porovnávaná období dochází k nárůstu o 7,2 mld. Kč. Schodek je v roce 2015 plánován o 12 mld. Kč nižší než v roce 2014. Při meziročním srovnání celkových příjmů státního rozpočtu očištěných o vliv příjmů z rozpočtu EU a příjmů plynoucích z finančních mechanismů dochází v roce 2015 k nárůstu příjmů o 30,5 mld. Kč. Současně je pro tento rok uvažováno se zapojením příjmů z privatizačního účtu ve výši 16,5 mld. Kč, které jsou určeny na kompenzaci deficitu důchodového systému.

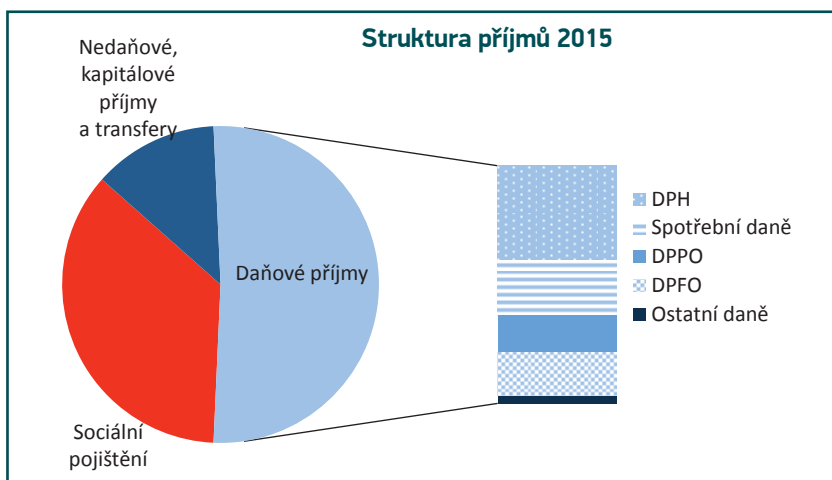
Schválený zákon o státním rozpočtu najdete na adrese:

<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/statni-rozpocet>

Příjmy státního rozpočtu 2015

Největší část příjmů státního rozpočtu tvoří vybrané daně. Na celkových příjmech se podílí více než polovinou. Přibližně třetina příjmů pochází z pojistného na sociální zabezpečení, které zahrnuje zejména důchodové pojištění. Zbylou část tvoří nedaňové příjmy (např. příjmy z pronájmu či z poskytování

služeb, pokuty, přijaté úroky a dividendy z podniků se státní účastí), kapitálové příjmy (z prodeje dlouhodobého majetku) a transfery (zejména z rozpočtu EU). Mezi příjmy státního rozpočtu naopak nepatří pojistné na veřejné zdravotní pojištění, které je spravováno zdravotními pojišťovnami.

Celkové příjmy = 1 118,5 mld. Kč

Daňové příjmy (bez sociálního pojištění) = 575,1 mld. Kč

- daň z přidané hodnoty (DPH) = 229,3 mld. Kč
- spotřební daně = 133,4 mld. Kč
- daně z příjmů právnických osob (DPPO) = 89,0 mld. Kč
- daně z příjmů fyzických osob (DPFO) = 104,8 mld. Kč
- ostatní (majetkové, z loterií atd.) = 18,6 mld. Kč

Pojistné na soc. zabezpečení (soc. pojištění) = 400,7 mld. Kč

Ostatní příjmy = 142,7 mld. Kč.

v tom: Nedaňové příjmy (32,0 mld. Kč)

Kapitálové příjmy (5,5 mld. Kč)

Přijaté transfery, zejména z EU (105,2 mld. Kč)

NEJVĚTŠÍ ZMĚNY V PŘÍJMECH OPROTI ROKU 2014:

Příjmy z pojištění na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti:

Odhad celkových příjmů z pojištění je o 4,6 mld. Kč nad úroveň výhledu pro rok 2015 s nárůstem proti očekávanému inkasu v roce 2014 o 4,6%. Z odhadu celkových příjmů z pojištění připadá na důchodové pojištění zhruba 88,9%.

Daň z přidané hodnoty: V roce 2015 se předpokládá u inkasa z DPH meziroční nárůst zhruba o 4,8%, tj. o 10,6 mld. Kč.

Spotřební daně: V roce 2015 se u této kategorie promítne znovuzavedení vracení daně z minerálních olejů osobám užívajícím je pro zemědělskou prvovýrobu (tzv. zelená nafta). Dopad tohoto opatření je předpokládán ve výši -1,2 mld. Kč. Inkaso spotřební daně z tabákových výrobků bude v roce 2015 ovlivněno zvýšením sazeb (k 1. 12. 2014). Tato legislativní změna způsobí růst inkasa o 2,9 mld. Kč. Dopad však bude zmírněn předzásobením souvisejícím s uvedenou plánovanou účinností.

Daň z příjmů právnických osob: Proti rozpočtu v roce 2014 se v roce 2015 předpokládá navýšení inkasa o 8%, což představuje 6,6 mld. Kč.

Daň z příjmů fyzických osob: Návrh na rok 2015 se bude pohybovat na úrovni roku 2014 a je především ovlivněn plánovanými změnami, kterými je opětovné umožnění uplatnění slevy na poplatníka pro pracující důchodce, navýšení daňového zvýhodnění a omezení výdajových paušálů.

Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery: Ve srovnání se státním rozpočtem na rok 2014 jsou tyto příjmy i přes nárůst kapitálových příjmů o 5,2% celkově nižší a dále u nich dochází ke změně jejich struktury.

Výdaje státního rozpočtu 2015

VÝDAJE PODLE KAPITOL Celkové výdaje = 1 218,5 mld. Kč

Největší kapitoly státního rozpočtu výdaje v mld. Kč

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Všeobecná pokladní správa*

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Státní dluh

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo zemědělství

Ministerstvo dopravy

Ministerstvo obrany

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo financí

Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo kultury

* Kapitola Všeobecná pokladní správa sdružuje příjmy a výdaje, které mají všeobecný charakter a nejsou přiřazeny k žádné kapitole, např. odvody do rozpočtu EU, vládní rozpočtovou rezervu, transfery obcím a krajům, platby zdravotního pojištění za státní pojištěnce, stavební spoření, penzijní připojištění.

VÝDAJE PODLE DRUHOVÉHO ČLENĚNÍ

Celkové výdaje = 1 218,5 mld. Kč

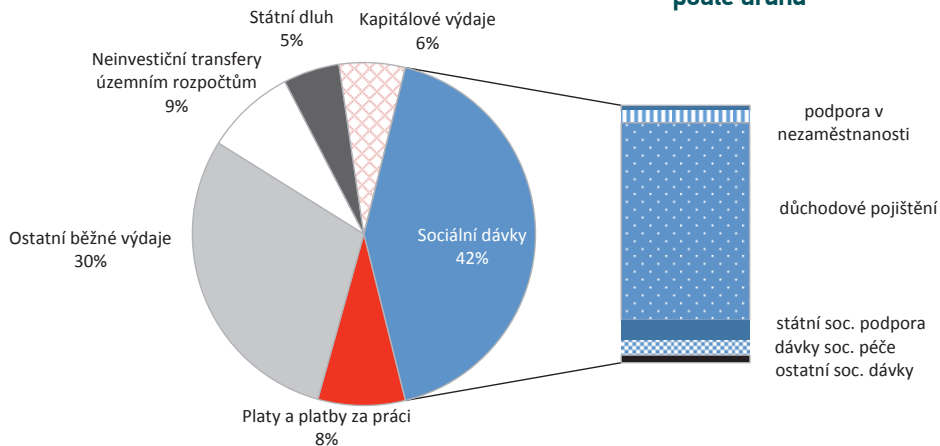
Běžné výdaje = 1 142,7 mld. Kč

- výdaje sociální dávky = 514,3 mld. Kč
- platy a podobné a související výdaje* = 100,3 mld. Kč
- neinvestiční transfery územním rozpočtům = 103,4 mld. Kč
- státní dluh = 64,5 mld. Kč
- ostatní běžné výdaje = 360,2 mld. Kč

Kapitálové (investiční) výdaje = 75,8 mld. Kč

*pouze organizační složky státu (bez příspěvkových organizací) včetně pojistného, odměn a náhrad

Struktura výdajů 2015 podle druhů

NEJVĚTŠÍ ZMĚNY OPROTI ROKU 2014

Platy a platby za práci (včetně pojistného): Rozpočtovaný objem finančních prostředků pro rok 2015 vychází z parametrů schváleného střednědobého výhledu na roky 2015 a 2016. Posíleny jsou zejména výdaje na platy zaměstnanců veřejné správy o 3,5% a ve složkách ministerstva vnitra (policie, hasiči) o 5%. Bude také řešena problematika ozbrojených složek, služebního zákona, karierního řádu atd. V rozpočtu je zahrnut i nárůst platů ústavních činitelů a dalších zaměstnanců a jiná opatření.

Sociální výdaje: Sociální dávky tvoří rozhodující část celkových sociálních výdajů. Dlouhodobě mají rostoucí charakter. Jejich rozhodující část tvoří výdaje na důchody, jejichž objem je dán demografickým vývojem i vyšší mírou nezaměstnanosti u uchazečů o práci v předdůchodovém věku, kteří často tuto situaci řeší odchodem do předčasného důchodu. Finanční objem prostředků na důchody bude ovlivňován i upravenou realizací valorizace důchodů. Růst celkových výdajů budou ovlivňovat také zvýšené platby státu do veřejného zdravotního pojištění.

Kapitálové výdaje: S ohledem na skutečnost, že rok 2015 je posledním rokem pro dočerpání prostředků EU v rámci programového období 2007-2013 a s přihlédnutím k vývoji čerpání v uvedeném období, stavu nároků z nespoteřovaných výdajů, „přezávazkování“ celkových alokací operačních programů apod., lze očekávat, že skutečné čerpání kapitálových výdajů v roce 2015 bude výrazně vyšší, než předpokládá schválený rozpočet na rok 2015.

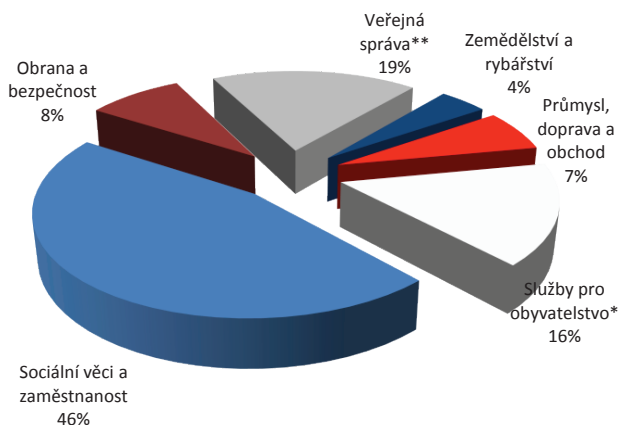
VÝDAJE PODLE ODVĚTVÍ

Kam jde stokoruna z Vašich daní?

Zemědělství	52,8 mld.	4 Kč
Průmysl a služby	41,4 mld.	4 Kč
Doprava a spoje	39,6 mld.	3 Kč
Vzdělávání (bez výdajů krajů a obcí)	125 mld.	10 Kč
Zdravotnictví (bez zdrav. pojištění)	70,1 mld.	6 Kč
Sociální věci a zaměstnanost	559,6 mld.	46 Kč
Obrana a bezpečnost	104,1 mld.	9 Kč
Státní správa a územní samospráva	66,1 mld.	5 Kč
Ostatní	159,8 mld.	13 Kč
Celkem	1218,5 mld.	100 Kč

Poznámka: Napříč odvětvími jsou pro rok 2015 schváleny výdaje na podporu výzkumu, vývoje a inovací v celkové výši 34,9 mld. Kč.

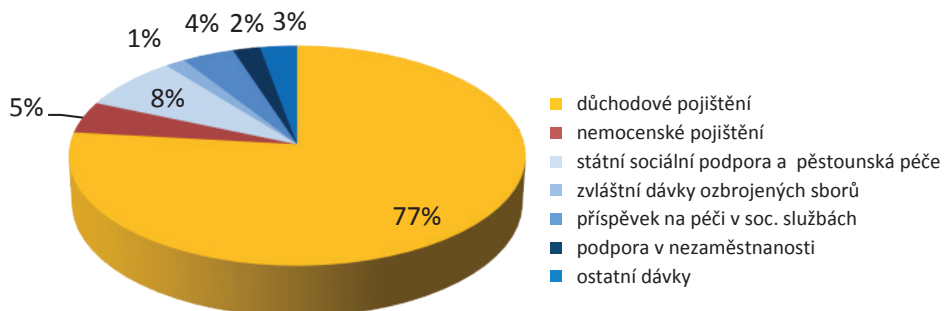
Struktura výdajů 2015 podle odvětví

*Služby pro obyvatelstvo = vzdělávání, tělovýchova, kultura, církev, média, zdravotnictví, bydlení, ochrana životního prostředí, výzkum a vývoj.

**Veřejná správa = státní správa, územní samospráva, státní dluh, ostatní veřejné služby.

Výdaje za sociální dávky 2015

MANDATORNÍ vs. NEMANDATORNÍ VÝDAJE:

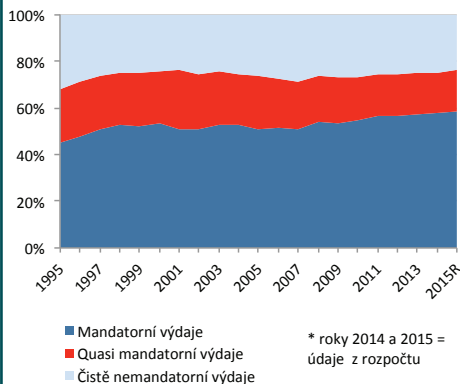
Mandatorní výdaje: Ta část výdajů, kterou je stát povinen zajišťovat dle zákona (sociální dávky, platby státu do zdravotního pojištění, výdaje na dluhovou službu, výdaje na volby aj.) nebo jsou dány jiným právním předpisem nebo smluvním závazkem (odvody do rozpočtu EU a mezinárodních organizací, záruky atd.).

Quasi-mandatorní výdaje: Nejsou dány zákonem, ale jsou rovněž považovány za nezbytné, neboť jejich cílem je zajistit obranyschopnost a chod státu. Patří sem platy pracovníků organizačních složek státu a příspěvkových organizací, výdaje na obranu aj.

(Čistě) nemandatorní výdaje: Ostatní výdaje; které umožňují vládě pružně reagovat na hospodářský vývoj a směřovat rozvoj společnosti a ekonomiky (dopravní infrastruktura, školství, sport apod.)

Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona jsou pro rok 2015 rozpočtovány ve výši 668,3 mld. Kč a tvoří 93,7% celkových mandatorních výdajů. Zbývající část představují ostatní mandatorní výdaje, které plynou z jiných právních norem, případně smluvních závazků státu. V roce 2015 činí tyto výdaje 45,1 mld. Kč (z toho 39 mld. Kč připadá na odvody a příspěvky do rozpočtu EU).

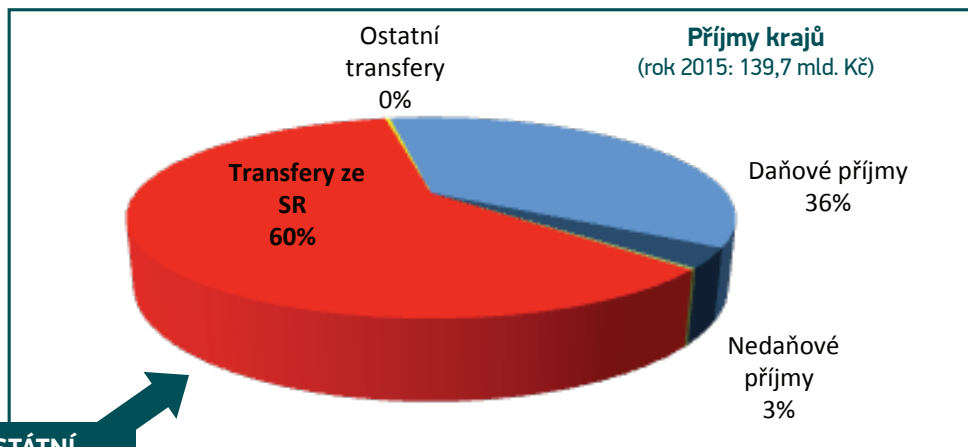
Vývoj podílů mandatorních výdajů na celkových výdajích 1995-2015

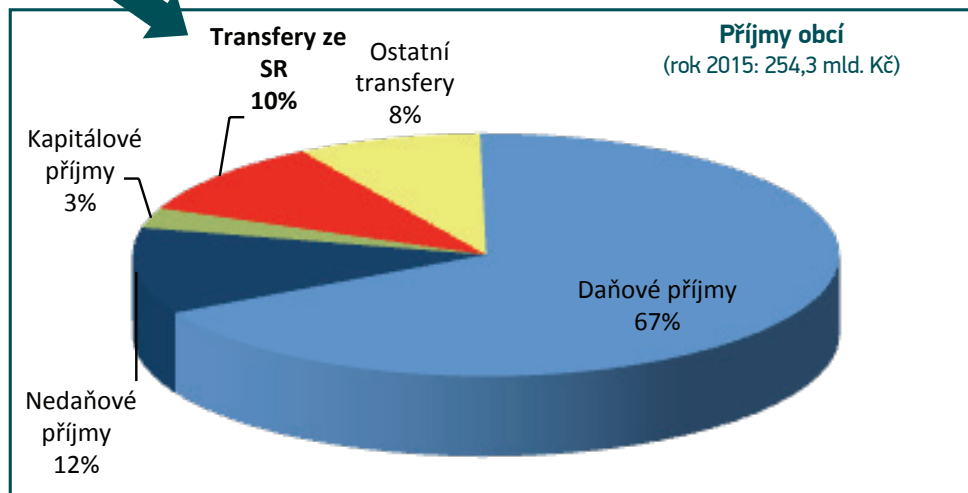
Z dlouhodobého hlediska dochází k trvalému narůstání podílu mandatorních výdajů na celkových výdajích. Např. v roce 2012 tvořily mandatorní výdaje 56,7% celkových výdajů státního rozpočtu. Spolu s quasi-mandatorními výdaji, které v posledních letech spíše klesaly, zaujímaly v roce 2012 mandatorní výdaje 74,6% celkových výdajů. To znamená, že dlouhodobě průměrně pouhých 25% státního rozpočtu připadá na výdaje, které lze z roku na rok aktivně ovlivňovat. K narůstání váhy mandatorních výdajů v posledních letech, např. v roce 2013 to bylo již 57,2%, nejvíce přispíval růst objemu důchodů a dluhové služby. Trend narůstání mandatorních výdajů nadále pokračuje a v rozpočtu pro rok 2015 se očekává jejich podíl na celkových výdajích státního rozpočtu ve výši 58,5 %).

Vztah státního rozpočtu k obcím a krajům

Kraje a obce mají vysoký stupeň finanční nezávislosti. Dvě třetiny příjmů obcí a jedna třetina příjmů krajů pochází z vlastních zdrojů (podílu na inkasu vybraných daní). Transfery ze státního rozpočtu hrají významnou roli u krajů. U obcí jsou méně významné. Rozhodovací pravomoc krajů a obcí je však omezena tím, že si nemohou samy autonomně určovat daňovou sazbu.

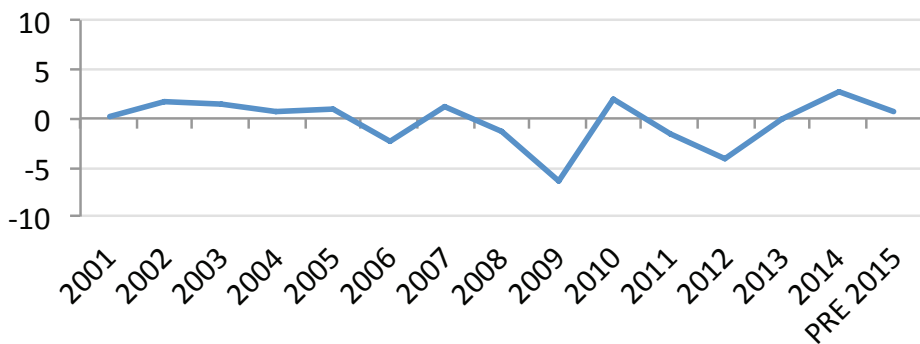
**STÁTNÍ
ROZPOČET**

Rozpočtové a účetní informace obcí a krajů jsou veřejnosti přístupné na informačním portále Ministerstva financí MONITOR: <http://monitor.statnipokladna.cz/2013/>

Saldo rozpočtů krajů (v mld. Kč)

Saldo rozpočtů obcí (v mld. Kč)

Kraje v posledních letech hospodařily s mírným schodkem. Oproti tomu se obce po přechodném období deficitního hospodaření, spojeném s hospodářskou krizí, dostaly do přebytku, zejména v důsledku omezování investiční činnosti. Od roku 2013 příjmy obcí pozitivně ovlivňuje novela zákona o rozpočtovém určení daní, která posílila daňové příjmy obcí. V uvedeném roce obce dosáhly nejlepšího výsledku hospodaření od roku 2000, a to přebytku ve výši 17,5 mld. Kč.

Vztah státního rozpočtu ke státním fondům

Státní fondy jsou součástí rozpočtové soustavy. Jsou zřizovány zvláštními zákony za účelem plnění konkrétní funkce. Mezi největší fondy patří Státní fond dopravní infrastruktury a Státní zemědělský intervenční fond. Do těchto fondů státní rozpočet přispívá objemnými dotacemi, nicméně jejich převážná část má podobu předfinancování plateb EU (např. na společnou zemědělskou politiku či kohezní politiku). Zbývající část výdajů pokrývají tyto dva fondy vlastními příjmy. Ostatní fondy financují svou činnost také zejména z vlastních zdrojů či z přebytků minulých let.

v mld. Kč

2015					
NÁZEV FONDU	SPRÁVCE	PŘÍJMY			VÝDAJE
		CELKEM	z toho		CELKEM
			dotace ze SR	dotace na společné programy EU a ČR	
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	1,72	0,21		3,26
STÁTNÍ FOND DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY	MINISTERSTVO DOPRAVY	49,83	19,10	5,83	49,83
STÁTNÍ FOND ROZVOJE BYDLENÍ	MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ	0,89	0,13		2,19
STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND	MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ	40,45	1,30	38,76	40,45
STÁTNÍ FOND KULTURY	MINISTERSTVO KULTURY	0,06			0,05
STÁTNÍ FOND KINEMATOGRFIE	MINISTERSTVO KULTURY	0,75	0,50		0,77

Vztah státního rozpočtu ke zdravotním pojišťovnám

Do sektoru vládních institucí patří také rozpočty zdravotních pojišťoven, které tvoří fond povinného veřejného zdravotního pojištění, z něhož jsou hrazeny zdravotní služby včetně léků.

Ze státního rozpočtu je tento fond dotován platbami za tzv. státní pojištěnce, tedy osoby, za které pojistné hradí stát. Patří mezi ně zejména tyto skupiny:

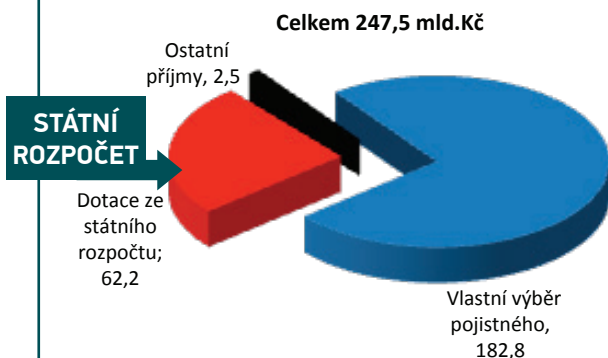
- nezaopatřené děti
- důchodci
- osoby na mateřské či rodičovské dovolené
- uchazeči o zaměstnání

Věděli jste, že...

...většina výdajů na zdravotnictví nepochází ze státního rozpočtu, ale je kryta z výběru pojistného jednotlivými zdravotními pojišťovnami?

Příjmy zdravotních pojišťoven
(v mld. Kč, predikce pro 2015)

Vlastní výběr pojistného je pozitivně ovlivněn vývojem hospodářského růstu a tím i očekávaným růstem mezd, zvýšením platů ve veřejném sektoru a zvýšením minimální mzdy. Transfer ze státního rozpočtu vzroste v roce 2015 kvůli zvýšení vyměřovacího základu platby za tzv. státní pojištěnce (platí od 1. 7. 2014). Toto navýšení bude použito na kompenzaci výpadku příjmů vzniklých poskytovatelům zdravotních služeb kvůli zrušení regulačních poplatků.

Ministerstvo financí

Název: Státní rozpočet 2015 v kostce
Informační příručka Ministerstva financí ČR
Autoři: Ministerstvo financí - Sekce veřejné rozpočty
Vydavatel: Ministerstvo financí, Letenská 15, Praha 1

Tisk: Ministerstvo financí
Vydání: první
Počet stran: 44
Rok vydání: 2015

Neprodejně

© Ministerstvo financí
ISBN 978-80-85045-74-1 (pro tištěnou verzi)
ISBN 978-80-85045-75-8 (pro online verzi)

Kontakt:

Informační kancelář Ministerstva financí
E-mail: informace@mfc.cz
Tel: +420 257 042 719
+420 257 042 722

Tato publikace byla připravena
na základě dat dostupných k **31.12. 2014**

Elektronická verze publikace je k dispozici pro stažení na:
<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/statni-rozpocet>